HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

תפשוט [א]דבעי רב הושעיא [א]הנותן שתי פרוטות לאשה ואמר לה באחת התקדשי לי היום ובאחת התקדשי לי לאחר שאגרשיך ה"נ דהוו קידושי איתער בהו ר' ירמיה אמר להו מאי קא מדמיתון פדאן הוא לפדאום אחרים הכי אמר ר' יוחנן [ב]פדאן הוא חוזרות וקדושות פדאום אחרים אין חוזרות וקדושות ואשה כפדאוה אחרים דמיא איתמר נמי אמר ר' אמי אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שפדאן הוא אבל פדאום אחרים אין חוזרות וקדושות: **מתני'** [ג]הנודר מיורדי הים מותר ביושבי היבשה [ד]מיושבי היבשה אסור מיורדי הים שיורדי הים בכלל יושבי היבשה לא כאלו שהולכין מעכו ליפו אלא במי שדרכו לפרש: **גמ'** רב פפא ורב אחא בריה דרב איקא חד מתני ארישא וחד מתני אסיפא מאן דתני ארישא מתני הכי הנודר מיורדי הים מותר ביושבי יבשה הא ביורדי הים אסור ולא כאלו

ההולכים

תפשוט דבעי רב הושעיא וכו' ה"נ דהוו קידושי. דכי היכי דהתם אמר לה לאחר שאגרשיך שילתה מרשותו שתתקדש היינו דומיא לאחר שנקצצו שיוצאין מרשות הקדש דמצריך להו פדייה: **פדאן הוא.** המקדיש קודם שנקצצו חוזרות וקדושות לאחר שנקצצו דהואיל והוא הקדישן אע"ג דחזר ופדאן חוזרות וקדושות לאחר שנקצצו: **פדאום אחרים.** קודם שנקצצו אין חוזרות וקדושות לאחר שנקצצו. ואשה שקנתה עצמה בגט מדעת עצמה אין חלין עליה קדושין דכפדאוה אחרים דמיא דאין חוזרות וקדושו' לגבי אשה נמי אינה מקודשת: **מתני' הנודר.** שלא יהנה מיורדי הים מותר ליהנות מיושבי היבשה והנודר מליהנות מיושבי היבשה אסור ליהנות מיורדי הים שהן נמי מיושבי היבשה הן שסופן לצאת. ומה שאמר יורדי הים בכלל יושבי היבשה לא כאלו יורדי הים ההולכים מעכו ליפו שאין ביניהם אלא מהלך יום אחד ובאין מהרה ליבשה דהוו בכלל יושבי היבשה: **גמ' חד מתני ארישא.** לא כאלו וכו' ולא כאלו יורדי הים אסור:

ההולכים

שלשים יום דמי [ט]כלומר דלא מצי הדר ביה והיינו דמחדשין השתא דמעיקרא נמי הוה סבירא לן דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט דמשום הכי מקשינן פשיטא וכמו שכתבתי למעלה אלא דמעיקרא לא הוה סבירא לן דעדיפא טפי אמירה לגבוה ממסירה להדיוט אבל במסקנא מחדשין דאמירה לגבוה אפילו בלא מעכשיו מהניא כמסירה גמורה להדיוט דהיינו במעכשיו ומהא שמעי' דהאומר סלע זו לצדקה לאחר שלשים יום דלא מצי הדר ביה דאמירה לגבוה כמסירה גמורה להדיוט דמי. אבל הרשב"א ז"ל כתב דאפשר דכי אמר הכי הני מילי אליבא דבר פדא דס"ל דקדושת דמים לא פקעה בכדי אבל לרבא ואביי דס"ל דקדושת דמים פקעה בכדי מוקמי ברייתא כפשטיה ונהי דתקשי לרבא תרווייהו בקדושת דמים למה לי אפשר דדחיק נפשיה למימר זו וא"צ לומר זו קתני כדאשכחן דכוותה בהש"ס טובא [ג] הלכך לדידהו אפשר דנהי דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט ה"מ כמסירה גרידא בלא מעכשיו אבל כמסירה דמעכשיו לא דאי אפשר שתקנה יותר אמירה ממסירה הלכך לדידהו האומר הרי זו עולה לאחר ל' יום יכול לחזור בו ופלוגתא היא בירושלמי[יג]. הרשב"א ז"ל: **תפשוט דבעי רב הושעיא וכו' ה"נ דהוו קידושי.** דכי היכי דאמר במתני' שיכול להקדיש נטיעות הללו לאחר שיפדו וחיילא קדושה עלייהו אע"ג דלא אקדישינהו אחר פדיון ה"נ חיילי קדושי כי אמר לאחר שאגרשיך אע"פ שאחר שגירשה לא חזר וקדשה: **לא שנו אלא שפדאם הוא.** דכיון דפדאם הוא ולעולם לא יצאו נטיעות הללו מרשות הקדש או מרשותו דין הוא שיהו חוזרות וקדושות אבל פדאום אחרים אפי' הכניסום אחר כן לרשותו אין חוזרות וקדושות לפי שמיד שפדאום אחרים נסתלק רשות בעלים הראשונים מהן וכיון דההיא שעתא א"א להקדש שיחול עליהן בתר שעתא נמי כשהכניסום אחרים לרשותו לא חייל: **ואשה נמי כפדאוה אחרים דמיא.** לפי שמיד שנתגרשה יוצאת מרשות הבעל לרשותה ואין קידושין חלין עליה. וק"ל אדרבה אשה לפדאן הוא דמיא שכשם שנטיעות הללו לפי שאינן יוצאות מרשות הקדש או מרשותו מצי לאקדושינהו לאחר שיפדו כך אשה זו כיון שאינה יוצאה מרשות הבעל או מרשות עצמה בדין הוא שתהא יכולה להתקדש מעתה אפילו לאחר שתתגרש וניחא לי דאי מניא אשה לקדש עצמה לאיש ה"נ דהויא היא דומיא דמקדיש נטיעות ממש אלא כיון שהתורה אמרה כי יקח איש אשה [דברים כד] ולא אמרה כי תלקח אשה לאיש לא כל הימנה שתכניס עצמה לרשות הבעל ומש"ה אמרי' בפ"ק דקידושין (דף ה:) דאי אמרה היא הריני מאורסת לך אין בדבריה ממש אלא מכיון שהיא מסכמת לקדושי האיש היא מבטלת דעתה ורצונה ומשוי נפשה אצל הבעל כדבר של הפקר והבעל מכניסה לרשותו הלכך אין אנו דנין בקדושין מצד האשה אלא מצד הבעל ולגבי בעל כפדאוה אחרים דמיא דבקידושין הראשונים היא ברשותו ולאחר גרושין יוצאה מרשותו ומש"ה לא מצינן למיפשט גבי קדושין דחיילו מפדאן הוא דלא דמיין וכדכתיבנא ומפדאום אחרים נמי לא מצינן למפשט דלא חיילי משום דלא דמי נמי לגמרי דהא הכא האשה ג"כ מכנסת עצמה לרשותו במקצת ואיכא לדמויי לפדאן הוא והיינו דליכא למפשטא מהא כלל כנ"ל. והרשב"א ז"ל כתב דנהי דבעיין לא איפשיטא הכא אפ"ה איכא למיפשטא מדאמר בכתובות בפרק אע"פ (דף נט:) ובפרק בתרא דמכילתין (דף פו.) נמי אית דאמרי הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו שדה זו שאני מוכר לך לכשאקחנה ממך תקדוש דקדשה וטעמא משום דכיון דבידו להקדישה עכשיו אע"פ שיבא זמן שלא יהא רשות בידו בכך יכול עתה הוא להקדישה לכשיהיה הרשות בידו ה"נ גבי אשה הואיל והוא יכול לקדשה עכשיו יכול הוא לקדשה ג"כ לאחר זמן וכ"ת א"כ אמאי לא פשטינן לה מהתם י"ל דהאי רבי אילא הוא דקאמר לה מסברא דנפשיה ורבי ירמיה לא ידע לה ומש"ה מבעיא ליה דלא מצי למיפשטא ממתניתין וממתניתא וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל שכתב דמקודשת משמע דפשיט ליה מההיא הלכך כי אמר הכא דפדאום אחרים אין חוזרות ומתקדשות אם התנה בשעת ההקדש שיחול עליו אם תבא ליד אחר ויקחנה ממנו מהני אבל כל היכא דלא אתני אפילו באה לידו אח"כ אינה קדושה כיון דאפסקה אחר אלו דבריו ז"ל. ואינם נוחים אלי דשאני התם בדרבי אילא שבידו להקדישה עכשיו וכיון שבידו להקדישה עכשיו יכול הוא ג"כ להקדישה לאחר זמן לפי שאותו הקדש עצמו שהוא מקדיש לאחר זמן אף מעכשיו הוא יכול להקדישה משא"כ בנטיעות ובקדושי אשה שאותה קדושה שניה אי אפשר לה שתחול עכשיו שכיון שהוא מתפיס בהן קדושה ראשונה אי אפשר לאותה קדושה שניה לחול עכשיו וכיון שכן איכא למימר דלאחר שעה נמי דהיינו לאחר פדייה וגירושין לא חיילא כנ"ל: **מתני' מותר ביושבי היבשה.** באותן שאין רגילין להיות יורדי הים באניות: **מיושבי יבשה אסור ביורדי הים.** אפי' הם עכשיו בים שסופן לעלות ליבשה כדמפרש טעמא בגמרא: **ולא כאלו ההולכים מעכו ליפו.** מפרש בגמרא היכא קאי: [ד]**אסור אף בסומין.** דכי קאמר מרואי חמה לא שיהו הם רואים החמה קאמר דא"כ הל"ל מן הרואין בלחוד שהרי כל הרואין הם רואין ג"כ החמה אלא ודאי מדמדכר חמה שהחמה רואה אותם קאמר ולאפוקי דגים ועוברין נתכוון כדאיתא בגמרא [ע"ב]: **אסור בקרחין ובבעלי שיבות.** אסור בקרחין אע"פ שאין להן שער ובבעלי שיבות ואע"פ ששערן לבן: **שאין נקראים שחורי הראש אלא אנשים.** בגמרא [שם] מפרש טעמא: **מן הילודים.** שנולדים כבר: **מותר בנולדין.** בעתידין להוולד: **מתיר אף בילודים.** ופרכינן בגמרא [שם] וכ"ש בנולדין א"כ אמאן קאסר: [ה]**אסור בישראל ואסור בכותים.** שישראל וכותים מצווין על השבת ומקיימין אותו הלכך שפיר מיקרו שובתי שבתות: **מאוכלי השום.** מתקנות עזרא הוא לאכול שום בלילי שבת לפי שהשום מרבה את הזרע ועונת ת"ח מע"ש לע"ש: **ואסור בכותים.** דאינהו נמי אוכלי שום בערבי שבתות: **מעולי ירושלים אסור בישראל.** דמצווין לעלות ועולין: **ומותר בכותים.** דנהי דמצווין אינם עולים: **גמ' חד תני לה ארישא.** להא דתנן לא כאלו ההולכים מעכו ליפו דס"ל דארישא קאי ולקולא: [ו]**דהלין יושבי יבשה נינהו.** משום דהוא פורתא דהיינו מעכו ליפו שהן קרובין זה לזה לא מיקרו יורדי הים: **וחד תני לה אסיפא.** ולחומרא דאפי' מי שדרכו לפרש בכלל יושבי יבשה וכן נמי אפילו ההולכים מעכו ליפו בכלל יורדי הים מדלא פירש מידי ארישא. וקיי"ל כמאן דמתני לה אסיפא לחומרא. וכתב הרשב"א ז"ל דמסתברא דאינו אסור בכל מי שירד פעם אחת מעכו ליפו אלא במי שרגיל לירד שם תדיר אי נמי במי שהיה יורד בשעת נדרו מעכו ליפו. ובירושלמי [פ"ג ה"ו] איבעיא להו הנודר מיורדי הים לאחר שלשים יום וקודם שלשים יום נעשו יושבי יבשה אי בתר שעת אמירת הנודר אזלינן והשתא יורדי הים נינהו או בתר חלות הנדר אזלינן דהוו להו יושבי יבשה ויהא מותר בהם ותלי ליה בפלוגתא דר' ישמעאל ור"ע דפליגי בפ' בתרא דמכילתין (דף פט:) באשה שאמרה הריני נזירה לאחר שאנשא דר' ישמעאל סבר דבתר חלות הנדר אזלינן ובעל מיפר ור"ע סבר דבתר שעת אמירה אזלינן ואין הבעל מיפר בקודמין וקיימא לן כר"ע הלכך אסור באותן שהן עכשיו יורדי הים אע"פ שבשעת חלות נעשו יושבי יבשה דבתר השתא

אזלינן

תוספות

פדאן אחרים אין חוזרות וקדושו'. שהרי פדאן לעצמו והרי שם דאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו אשה נמי כי אחרים שקונה עצמה בגט דאין בידו לקדשה עוד בעל כרחה אלא מדעתה והלכך אימא תיבעי מי אמרינן כיון דאי אפשר לו לקדש בע"כ לפדיון אחרים דמיא ולא מצי מקדיש לה או דלמא השתא מיהא מצי מקדיש לה אדעתה וכיון דכהאי גוונא מצי לקדש לה לאחר שיגרשנה השתא נמי יקדשנה לפדאן הוא דמיא הלכך תיבעי: **הנודר מיורדי הים מותר ביושבי היבשה.** שאין עומדין על שפת הים דאין רגילין לעבור בים ומיהו אדם העובר פעם אחת לזמן מרובה ואינו רגיל לעבור שם לא מיקרי יורדי הים והנודר מיורדי הים מותר בו ואפי' למ"ד בגמ' דאותם שהולכים מעכו ליפו מיקרו יורדי הים התם נהי דאין שוהין בה מ"מ רגילין לעבור תדיר לעבור בים נינהו אבל זה העובר פעם אחת לעשרה שנים לא מיקרי יורדי הים כלל דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם: **לא כאלו ההולכים מעכו ליפו.** בגמרא מפרש אמאי קאי: **אלא במי שדרכו לפרש.** להיות ימים רבים ביחד:

עין משפט נר מצוה

נב א מיי' פ"ז מהלכות אישות הל"ד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מ סעיף ז:

נג ב מיי' [פ"ד מהל' מעילה הלכה יא]:

נד ג מיי' פ"ט מהל' נדרים הל"ט טוש"ע י"ד סימן ריז סעיף לג:

נה ד מיי' שם טוש"ע שם סעי' לד:

מסורת הש"ס

א) קדושין סג:, ב) [לעיל יד: וש"נ], ג) [קידושין פ"ג ה"א], ד) שייך למתני' לקמן ע"ב, ה) שייך למתני' לקמן לא ע"א, ו) [שייך לע"ב],

גליון הש"ס

בהר"ן (ד"ה בעמוד הקודם) הכא שאני כלומר וכו'. עי' בהר"ן קידושין דף רלא ע"ב:

פירוש הרא"ש

ואמר לה באחת התקדשי לי היום ובאחת התקדשי לי לאחר שאגרשיך. אם אמר לאשתו התקדשי לי בפרוטה זו לאחר שאגרשיך פשיטא דלא מהני כיון דהשתא לאו בת תפיסת קידושין היא אבל באשה פנויה דהשתא בת תפיסת קידושין היא מיבעיא ליה מידי דהוה אנטיעות דמתני' דמתני בהו לאחר שיפדם יחזרו ויקדשו: **מאי קא מדמיתו פדאן הוא לפדאן אחרים.** פדאן הוא יכול להתנות לכשיפדם ויהיו ברשותו שיחזרו ויקדשו אבל פדאום אחרים אין בידו להתנות על מה שביד אחרים ואשה כאחרים דמיא דלאחר הגירושין אינה ברשותו להתקדש לו אלא מדעתה וגם הוא אינו ברשותה שתתקדש לו בעל כרחו הלכך אע"ג שנתרצו שניהם בשעת מסירת קידושין לא חיילא שנית אחר הקידושין: **מתני' מותר ביושבי יבשה.** אותם שאינם רגילין לירד בים: **שיורדי הים בכלל יושבי יבשה.** שסופם לירד ליבשה: **לא כאלו ההולכים מעכו ליפו.** בגמרא מפרש אהיכא קאי: **הא מיורדי הים אסור ולא כאלו ההולכים מעכו ליפו.** דמשום דרך מועט לא מיקרו יורדי הים שיורדי הים [כאלו] בכלל יושבי יבשה: **לא כאלו ההולכים מעכו ליפו בלבד.** דבכלל יורדי הים הם ליאסר וגם יושבי יבשה מיקרו: